

28. Aktstykker, vedkommende Staden *Aarhus*, samlede og udgivne af Dr. *J. R. Hübertz*. (Med ny Titel: Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus. I.) Kbh. 1845. XX. 251. S. 8. Aktstykker, vedkommende Staden og Stiftet Aarhus, &c. II. ib. 1845. XVIII. 312 S. 8.

Blandt de Samlinger af utrykte Actstykker og Documenter til at oplyse vort Fædrelands Historie i dens Grundstof og Rilder, som i de seneste Aar ere komne for Lyset, ere to af fortrinlig Vigtighed, skiondt af forskjellig Bestaffenhed og Formaal. Den ene, og tillige den største og betydeligste af disse, er Etatsraad *Rolanderup-Rosenvinges* „Udvalg af gamle danske Domme, affagte paa Kongens Rætteting og paa Landsting“ (Kbh. 1842—1845; i tre Quartbind) et Værk, som i sin Art noget nær er det eneste, og hvis Vigtighed for den danske Retshistorie slutter sig til Værkets anden Fortieneste: at indeholde en ikke ringe Deel nye historiske Oplysninger af Folkets Tilstand og Forfatning i det 15de og 16de Aarhundrede. Vi formode, engang udførligere at kunne lægge dette for Dagen; imedens vi her ville henlede Opmærksomheden paa ovennævnte Bidrag til Historien af en af Danmarks ældste og betydeligste Riobstæder, med sit tilhørende Stift; eller en chronologisk ordnet Samling af Diplomer og Archivdocumenter, meddeelte, for den allerstørste Deel i fuldstændige Afskrifter af Originalerne, med diplomatisk Noiagtighed. Denne Fremgangsmaade har Udgiveren uden Undtagelse fulgt ved alle Kongebreve og andre Diplomer og Brevstaber, ældre end A. 1600 (i Alt **201** Nummere); hvorimod han af Breve og Actstykker fra det 17de Aarhundrede, naar disse ere tagne af Cancelliregistranter, andre Udkast eller Copier, undertiden meddeler det fornødne Hoved-Indhold. I det hele indeholder Værkets anden Deel saaledes **210** Nummere fra det **17de** Aarhundrede; hvortil endnu kommer (Nr. **211**, S. 195—249) endeel Udtog af Aarhus Bythings Justitsprotocol; (Nr. **212**, S. 240—274) af Raadstuerettens Justitsprotocol; (Nr. **213**, S. 274—297)

af Smedelaugets Protocoller*); Nr. 214, 215, S. 297—307) Udtog af Fælberedernes (Skindernes) og Bagernes Laugsprotocoller, (Nr. 216, S. 307—328); Udtog af Kiøbmand Rasmus Pedersen Tjestrups Optegnelser om sit Levnet (1588—1654, da han var i sit 66de Aar, og havde levet 55 Aar i Aarhus.) Endelig Nr. 217, S. 328—334: fortsatte Udtegnelser af Aarhus Borgerfæbsbog (1602—1807); ligesom Nr. 86 i 1ste Deels anden Afdeling (S. 236—250) indeholder lignende Udtegnelser fra 1474 til 1593.

Paa denne Maade har Udgiveren ikke allene leveret et betydeligt samlet Materiale til Aarhus Byes Historie; men ved dette tillige en rig og interessant Samling af autentiske Bidrag til Sædernes, Levemaadens og Culturens Tilstand, Retspleien, Politie og Communalvæsenet, Kiøbstadsforfatningen og Rigsstyrelsen i det 15de, 16de og 17de Aarhundrede: hvorfor den fædrelandske Histories Dyrkere og Venner maae være ham takkyldige. Antallet af de paa den Maade fremstillede historiske Noticer er saa betydeligt, at det vilde føre meget for vidt, at give Prover paa enhver Art og Green af samme; ligesom det vilde være uden egentlig Hensigt og Nytte, at anføre enkelte Exempler. — Vi noies derfor med, overhovedet at henvise til Bogen selv, der ikke vil kunne undværes af Noget, som ønsker at gjøre sig fortrolig med den sande og egentlige Grundvold for Fædrelandets Historie — den nemlig, som bygges paa Kilderne selv. Det er vel langsommere og mere besværligt, end at gienemløbe en historisk Haandbog i eet eller flere Bind; men det er i vor Historie nødvendigt, saa længe en saa stor Deel af dens Kilder endnu henligge utrykte, eller ubenyttede; det er nødvendigt i ethvert Lands Historie, for den, som vil kiende den saa meget i det Enkelte, og til den Grad af Nøiagtighed og Sikkerhed, som det sommer sig hver tænkende Statsborger. Det er nemlig ved Kilderne Studium, at vi skulle lære selv at danne os Billedet af de forgangne Tider; og det er allene paa denne Vej, at vi baade kunne lære at domme om historiske Arbeiders Værdi,

*) Dette Laug i Aarhus eier ikke mindre end 10 Protocoller; den ældste fra Aaret 1575.

om deres Paalidelighed, Sandhed og Troværdighed, eller om deres Eensidighed, Partifhed og andre Mangler; ligesom og lære at vogte os selv for at maale vore Forsædres Liv allene efter vor egen Tidsalvers Fordringer, eller dens særlige nationale Maalestof. Saaledes maae vi — naar vi hyppigen møde Træk af Ufuldkommenhed og Naahed i Dr. Hüberg's Kildesamlinger — ikke forestille os, at derfor Alt var lige slet i vore Forsædres Liv og Tilværelse i hine Aarhundreder; eller at det allene var saaledes i Danmark. Sammenligning med andre Landes historiske Kilder vil for en Deel give os en anden Overbeviisning; og det gaaer desuden her, som uheldigviis ved mange Leiligheder, i de historiske Kilder. Dombøger, Tingbøger, Retsstridigheder, Criminalprocesser, Klager og Besværinger over Enkeltes vilkaarlige og ulovlige eller forbryderiske Handlemaade m.m., viser os den mørke og slette Side af Borgerlivet, Huuslivet, eller Statslivet; imedens de lysere Sider, de bedre Vilkaar, som aldrig nogen Tid ganske har savnet, træde i Baggrunden, eller reent oversees og glemmes; da de høre til den Masse af Stoffet, som Historien snarere forbigaaer, end fremhæver, fordi den betragter det som det sædvanlige, som det mindre mærkelige og mindreværdige.

-
29. Historisk och arkitektonisk Beskrifning öfver *Helsingborgs Kärna*, af *C. G. Brunius*. (Med 5 Tavler) Lund 1845. VI. 53 S. 4to. (foruden to Sider, Forklaring öfver Tavlerne.)

Dette er et i dobbelt Henseende for nordisk og dansk Historie interessant Arbeide. Helsingborg Slot er gammelt og berømt nok i vor Historie, til at vinde Opmærksomhed ved de der foregaaede Kongemøder, Kirkemøder, (Maj 1345) Herredage (1351) fyrstelige Bryllupper, (Erik Menveds med Ingeborg af Sverrige, 1296) Fredsslutninger og Forbund, kongelige Dødsfald, (Christoffer af Baiern. 6. Jan. 1448) Beleiringer og andre